

БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ІННОВАЦІЇ НА СТОРІНКАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕРІОДИКИ

Спеціальна періодика у книжковій галузі виконує функції джерела науково-практичної інформації та засобу комунікації між фахівцями. Їй притаманні повнота, широкі тематичні межі охоплення матеріалу, зручність в одержанні наукової, виробничо-практичної та фактографічної інформації. Спеціальна періодика сьогодні відіграє важливу роль в якості інформаційного супроводу та забезпечення діяльності фахівців. Рівень професійних досягнень і модернізація книжкової галузі вимагають інноваційних змін, які відповідають сучасним вимогам і сприяють розвитку та оптимізації цієї сфери. Варто відмітити, що інноваційні процеси, які відбуваються у галузі, відповідають принципу спадковості.

Серед сучасних українських фахових видань чільне місце займає «Вісник Книжкової палати» – щомісячний науково-практичний журнал, заснований у серпні 1996 р. Книжковою палатою України. Часопис включено до переліку наукових фахових видань України у галузі технічних, історичних наук, соціальних комунікацій (книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство).

Аналізуючи його публікації за 2011–2013 рр., можна зауважити наступне. Кількість рубрик, у яких подано матеріали, формується у залежності від їхнього наповнення, але основними є: «Видавнича справа», «Рецензії», «Бібліографія», «Бібліотечна справа», «Інформаційні ресурси», «Історичні розвідки», «Видатні діячі та визначні події», «Політика. Культура. Мистецтво», «Конференції. Конкурси. Виставки». Кількісний аналіз наповнення часопису показав, що матеріали, які мають відношення до інновацій, склали у 2011 р. 9,74% (19 публікацій), у 2012 р. – 10,82% (21 публікація), у 2013 р. – 8,08% (16 публікацій) від усіх матеріалів.

«Бібліотечний вісник» – науково-теоретичний та практичний журнал, заснований у червні 1993 р. НАН України та Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського. Тематика часопису – бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство, документознавство, інформаційна діяльність – відповідає спеціальності ДАК «Соціальні комунікації». Основні статті подано не за рубриками, за виключенням

тих випадків, коли номер має тематичне спрямування. Серед інших рубрик найбільше наповнення мають: «Огляди. Рецензії», «Хроніка наукових подій».

Аналізуючи кількісний склад наповнення часопису, відзначимо, що матеріали, які стосуються бібліотечно-інформаційних інновацій, складають третину загального обсягу публікацій: у 2011 р. – 31,03% (18 публікацій), у 2012 р. – 31,58% (18 публікацій), у 2013 р. – 33,33% (20 публікацій). Наукові статті часопису у № 4 за 2011 р. та № 5 за 2012 р. повністю відповідають тематичному спрямуванню: «Формування і розвиток бібліотечного електронного середовища» та «Інноваційна модель наукової бібліотеки XXI століття».

«Бібліотечна планета» – щоквартальний науково-виробничий журнал, заснований Національною парламентською бібліотекою України у березні 1998 р. Має те саме тематичне наповнення, що і «Бібліотечний вісник», але кількість рубрик у ньому найчисленніша з усіх проаналізованих журналів. Найбільше наповнення мають: «З досвіду роботи», «Книжкова полиця», «Події. Факти», «Конференції. Семінари. Читання», «Офіційні документи».

Найбільша кількість матеріалів у 2011–2013 рр., що стосуються інновацій, подається у рубриках: «З досвіду роботи» – 4,75% (14 публікацій) та «Події. Факти» – 3,73% (11 публікацій). Загальна ж кількість таких матеріалів – це понад 19% (57 публікацій) від загальної кількості публікацій часопису. Слід відмітити, що у № 1 за 2013 р. подано бібліометрію публікацій журналу за 2012 р. (автор Ю. Ворона), але досліджуваний нами аспект у ній окремо не розглядався. Крім того, у № 2 за 2012 р. вміщено статтю А. Соляник «Наукові дослідження як чинник розвитку бібліотечних інновацій», де її автор подає визначення змісту поняття «інновація» та вказує на формування нової наукової дисципліни – бібліотечної інноватики.

«Бібліотечний форум України» – всеукраїнський інформаційний щоквартальний журнал, заснований ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Ідея» (м. Донецьк) у 2003 р. Назви основних рубрик впродовж 2011–2013 рр. змінювалися, але найбільше наповнення мають: «Бібліотекознавство», «Інтернет-технології в бібліотеках», «Автоматизація бібліотечних процесів», «Бібліотечно-інформаційні ресурси бібліотек», «Мережа бібліотек», «Досвід зарубіжних країн», «Ювілеї бібліотек». Інноваційну спрямованість мають близько 25% публікацій (61 стаття) у «Бібліотечному форумі України». Крім того, такі матеріали про інновації, вміщені у рубриках «Інтернет-технології в бібліотеках», «Автоматизація бібліотечних процесів», «Досвід зарубіжних країн» склали 14,28% (34 публікації) від загальної кількості матеріалів.

Отже дослідження виявило, що публікації, присвячені інноваціям, в усіх чотирьох часописах загалом склали 17,67% (230 статей). Контент-аналіз спеціальної періодики підтвердив: інновації – новостворені або вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, організаційно-технічні рішення, що істотно поліпшують структуру та якість галузі – відображені у професійній періодиці України і з кожним роком їхня частка збільшується. Водночас, на нашу думку, інноваційна діяльність у книжковій галузі та її результати недостатньо висвітлюються на сторінках фахової періодики. Адже всі проаналізовані часописи є виданнями, які гуртують навколо себе колег-однодумців для спілкування і співпраці, обговорення проблемних питань, аналізу, вироблення пропозицій та впровадження їх у практичну діяльність.